

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Studenter och examinerade i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Högskoleväsende

Produktkod

UF0205

Referenstid

Läsår 2020/2021

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Universitetskanslersämbetet
Kontaktinformation	Analysavdelningen
E-post	statistik@uka.se
Telefon	08-563 085 00

Statistikproducent	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Avdelningen för befolkning och välfärd
E-post	hogskolestat@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	5
2.5	Bearbetningar.....	5
2.6	Granskning.....	6
2.6.1	Granskning under insamlingen	6
2.6.2	Granskning av mikrodata	6
2.6.3	Granskning av makrodata.....	7
2.6.4	Granskning av redovisning	7
2.7	Skattningsförfarande.....	7
2.7.1	Principer och antaganden	7
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	7
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	8
2.7.4	Röjandekontroll	8
3	Genomförande	8
3.1	Kvantitativ information.....	8
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	8

1 Statistikens sammanhang

Statistiken över studenter och examinerade i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå beskriver tillströmning till, närvaro i och utflöden från universitet och högskolor på grundnivå och avancerad nivå i Sverige.

Statistiken är en del av högskolestatistiken, vars syfte är att bidra till en allsidig statistisk belysning av högskolan och dess utveckling över tid i Sverige. Högskolestatistiken produceras av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Universitetskanslersämbetet (UKÄ).

Läs om statistikens kvalitet i kvalitetsdeklarationen som finns på undersökningens webbplats¹, under rubriken *Dokumentation*.

Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Det finns hittills inget som tyder på att framställningen av statistiken över *studenter och examinerade till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå* har påverkats av pandemin. Även om de absolut flesta studerat på distans så har samtliga lärosäten valt att koda registreringar enligt tidigare principer om campus- och/eller distansstudier.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Statistiken för läsåret 2020/2021 redovisar målstorheter som:

- Antalet studenter som deltagit i högskoleutbildning
- Antalet examinerade studenter
- Antalet examina
- Antal nybörjare i högskolan

2.2 Ramförfarande

Som ram för respektive målpopulation används de administrativa register som förs över studerande och examinerade vid de 48 lärosäten som är aktiva och som har examenstillstånd för högskoleutbildning under läsåret 2020/2021.

Rampopulationerna utgörs av de studenter och examinerade som finns registrerade i högskolornas administrativa system.

Rampopulationerna stämmer väl överens med målpopulationerna.

Observationsobjekten och uppgiftskällan skiljer sig åt då observationsobjekten är de individer som finns med i lärosätenas administrativa register, medan uppgiftskällan är det register som

¹ <https://www.scb.se/uf0205>

genereras när studenter registreras på en kurs eller program eller tar en examen.

Om kompletterande uppgifter behövs kontaktas administratörerna vid respektive högskola.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval och ingen uteslutning förekommer i denna undersökning.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Uppgifterna har huvudsakligen samlats in direkt från lärosätenas studieadministrativa system, Ladok, via ett för ändamålet anpassat uttag, vilket medför en liten uppgiftslämnarbörda. Uppgifter från lärosäten utanför Ladok samlas in via SCB:s insamlingsverktyg SIV. De statliga lärosätenas rapportering regleras i förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. Enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina är skyldiga att medverka i uppföljningar och utvärderingar av utbildningen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Undersökningen har två insamlingsomgångar. Statistik avseende andra halvåret 2020 samlades in i februari 2021. Statistik avseende första halvåret 2021 samlades in under augusti och september 2021.

Instruktioner och anvisningar till uppgiftslämnare finns på undersökningens uppgiftslämnarsida². Instruktionerna skickas ut till uppgiftskällorna en gång per år, antingen i augusti eller i september.

2.4.2 Mätning

Uppgiftslämnarna sänder in uppgifter till SCB, antingen som XML-filer via S-FTP, eller som Excel-filer via SCB:s insamlingsverktyg SIV. Varje lärosäte erhåller instruktioner över vilken fil som skall skickas in, vad den ska innehålla samt tidpunkter för insamling och kontaktpersoner. Instruktionerna innehåller även en kort förteckning över de viktigaste uppgifterna som varje lärosäte ska skicka in. Det rör sig om ämnesgrupp, fördjupning, utbildningsnivå, utbildningsområde, omfattning, undervisningsform, finansieringsform, kurstakt/studietakt, kursort/studieort, utbildningsprogram, utbildningsinriktning, utbytesprogram, utbytesland, studieavgifter samt uppgifter om gemensamma examina. Via en webbsida hos SCB erhålls även uppdaterade kodförteckningar och Excelmallar för webbrapporteringen.

² <http://www.scb.se/hogskoleanv>

Observationsvariablerna överensstämmer med målvariablerna bortsett från högskolenyborjare, högskolanyborjare och programnyborjare. Dessa variabler härleds från tidigare insamlade uppgifter. De huvudsakliga målvariablerna återfinns under rubriken 1.2.2 Variabler i Kvalitetsdeklarationen för Studenter och examina på grundnivå och avancerad nivå på SCB:s webbplats³.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Inget bortfall förekommer i denna undersökning.

2.5 Bearbetningar

För att identifiera inresande studenter används uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB), Ladok och STATIV (med uppgifter från bland annat Migrationsverket) som är SCB:s longitudinella databas för integrationsstudier. Efter en sammanvägd utvärdering av dessa tre källor betecknas varje enskild student som inresande eller ej inresande. Utvärderingen sker terminsvis.

Varje kurs kodas via Ladok med en ämnesgrupp. Hos SCB kodas varje ämnesgrupp om till en SUN-inriktning (Svensk utbildningsnomenklatur) på 3-siffrersnivå. Varje utbildningsprogram kodas också hos SCB med en SUN-inriktning. Ämnesgrupp är lärosätens interna beteckning för inriktning medan SUN-inriktning är en mer generell beteckning för utbildningsinriktningar som t ex används vid internationella jämförelser eller jämförelser mellan olika utbildningsformer.

Kategorisering av flera variabler görs under granskningsfasen, eftersom flera av variablerna som samlas in utgår från godtycklig fritextkodning från respektive lärosäte. Det rör t ex uppgifter om programtyp, inriktningsgrupper, finansieringsform eller typ av utbytesprogram. Programtyp kodas av SCB och delas in i program som leder till yrkesexamen, konstnärlig examen eller generell examen. Inriktningsgrupper kodas framför allt för att kategorisera inriktningar för lärar- och specialistsjuksköterskeprogram. Finansieringsform används för att ange om utbildningen räknas som grundläggande eller avancerad nivå eller om det rör t ex uppdrags- eller basårutbildningar som inte ska ingå i Högskoleregistret. Utbytesprogram delas huvudsakligen upp i bilaterala program och EU-program.

³ <http://www.scb.se/uf0205>

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under insamlingen

För de uppgifter som lämnas av lärosäten som är anslutna till Ladok sker följande kontroller under insamlingsfasen:

- Filnamnen ska ha rätt namnsättning, avse rätt period och antalet filer ska vara tre från varje lärosäte.
- Inga dubletter av filerna har skickats in.
- Antalet studenter och examina ska vara i samma storleksordning som under motsvarande period året innan.

För de uppgifter som lämnas via SIV granskas svaren via kontroller som sker direkt i Excelblanketten och via en fellista som skapas i samband med att filer sänds in till SCB.

- I Excelblanketterna kontrolleras i huvudsak om värden saknas för variabler och att ifyllda värden finns i värdemängden. Kontrollerna resulterar i felmeddelanden och uppgiftslämnaren uppmanas att rätta uppgifterna.
- Eventuella kvarstående fel hamnar på en fellista som genereras när filen skickas in. Uppgiftslämnaren måste då utföra rättningen för att filen ska kunna skickas till SCB.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Mikrodatagranskningen utförs av SCB och den kan delas in i tre huvudsakliga områden: granskning av personnummer, granskning av katalogposter (värdemängder) och granskning av individposter. Granskningen sker huvudsakligen via så kallade kontrolltabeller, som jämför terminens uppgifter mot tidigare terminer, samt kontrollerar eventuella förändringar i antalet registrerade vid specifika program. Vid större förändringar kontrolleras mikrodata. Nya typer av program, inriktningsgrupper eller liknande kodas. Förslag på kodningar för olika variabler skickas tillbaka till lärosätena som kommer med eventuella synpunkter eller invändningar. Maskinella kontroller körs för att säkerställa att samtliga uppgifter följer korrekt format. Eventuella fel kontrolleras på mikronivå.

Granskning av personnummer görs i en applikation som skapats särskilt för detta ändamål på SCB. Granskningen av personnummer görs av två skäl. Det första skälet är att så långt det är möjligt ersätta Ladoks interrimspersonnummer med personnummer i folkbokföringen. Det andra skälet är att se till att en student som rapporterats på olika nivåer och perioder inte ingår i universitets- och högskoleregistret med fler än ett personnummer (t.ex. ett riktigt och ett felaktigt). Om möjligt efter granskning görs rättningar såväl för aktuell termin som bakåt i tiden. Det innebär att det är enklare att

följa studenter eller examinerade över tid samt vid behov även en bättre möjlighet att hämta uppgifter från andra register.

SCB har behörighet att i samband med granskningen kontrollera uppgifter i det studieadministrativa systemet Ladok.

2.6.3 Granskning av makrodata

Granskning på makronivå sker inledningsvis genom de så kallade kontrolltabellerna, där aggregerade uppgifter jämförs terminsvis. Senare tas även specifika makrogranskningstabeller fram för att jämföra förändringar i tid i statistiken för samtliga lärosäten (både Ladokanslutna och ej Ladokanslutna lärosäten). Övergripande kontroller görs genom en applikation för att säkerställa att samtliga uppgifter följer korrekt format.

2.6.4 Granskning av redovisning

Granskning av tabellvärden görs med SQL-skript eller i Excel. Tabeller som innehåller tidsserier granskas mot föregående års publicering. Det senaste året granskas med hjälp av kontrollskript mot det slutliga observationsregistret.

Utöver granskning av värden görs följande kontroller:

- Alla tabeller har tagits fram
- Referensåren i rubriker och tabellhuvuden är de rätta
- Stavningen är korrekt
- Text eller totalsummor som förekommer i flera tabeller överensstämmer med varandra
- En översättning till engelska har gjorts som överensstämmer med ursprungstexten. Korrekta begrepp används i översättningen
- Värdena är högerställda och har tusentalsavgränsare
- Inga formler förekommer i tabellceller
- Texterna i informationsflikarna är aktuella med avseende på omvärldsförändringar
- SoS-loggan finns där den ska vara med

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Vid skattningsförfarandet antas de insamlade uppgifterna vara heltäckande av målpopulationen, vilket möjliggör totalräkning av statistiken.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Målstorheterna skattas via antal, summeringar, medianer och andelar.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Något osäkerhetsmått som komplement till punktskattningarna av målstorheterna beräknas inte.

2.7.4 Röjandekontroll

Inga skyddsmetoder har tillämpats på materialet. Personuppgifterna i materialet har bedömts som okänsliga, vilket innebär att ingen individ skulle kunna lida men av att personuppgifterna röjs.

3 Genomförande

Undersökningen är registerbaserad. Inget urvalsförande förekommer.

3.1 Kvantitativ information

Ramen utgörs av de administrativa register som förs över studerande och examinerade vid de 48 stycken lärosäten som är aktiva och som har examenstillstånd för högskoleutbildning under läsåret 2020/2021. Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen, vilket bland annat har inneburit stora tillströmningar till, och satsningar på, högskolan. Det synliggörs genom stora ökningar av framför allt antal studerande jämfört med läsåren innan pandemins utbrott. Läsåret 2020/21 var det 92 200 högskolenybjörjare, 454 100 registrerade studenter och preliminärt 75 100 examinerade i högskoleutbildning på grund och avancerad nivå. För vårterminen 2021 justerades drygt 3 procent av alla personnummer via automatiserade procedurer. De allra flesta av dessa får bara ett fejkat personnummer. Samtidigt granskades cirka 1 procent av alla insamlade personnummer manuellt. Även i de allra flesta av dessa fall skapades ett fejkat personnummer för personen och i några få fall gjordes justeringar. Eftersom antalet inresande studenter under pandemin varit lägre än innan pandemin så är det dock ett lägre antal som granskats, fejkats och justerats än för terminer innan pandemins utbrott.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Ingen avvikelse från undersökningsdesignen har gjorts. Undersökningsdesignen har inte påverkats av covid-19-pandemin.